

บทบาทนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภาในช่วงปี พ.ศ.2562-2566
The Role of Mr. Chuan Leekpai as Speaker of the National Assembly during
the Year 2019-2023

เกศินี กองสงฆ์¹ และ พัด ลวางกูร²

Kesinee Kongsong¹ and Pat Lavankura²

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding Author, Email: e20kwj@gmail.com¹

Received: 2024-9-2; Revised: 2024-9-24; Accepted: 2024-9-25

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภาในช่วงปี พ.ศ.2562-2566 2) ปัญหาและอุปสรรคบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภาในช่วงปี พ.ศ.2562-2566 3) แนวทางที่เหมาะสมของการแก้ปัญหาและอุปสรรค ในการแสดงบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภาในช่วงปี พ.ศ.2562-2566 รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ประธานรัฐสภา ผู้แทนสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 1 คน และผู้แทนวุฒิสภา จำนวน 1 คน ได้แก่ นักวิชาการที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการเมืองและระบบรัฐสภา จำนวน 2 คน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ งานเลขานุการรัฐสภา จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกครั้งนี้ได้กำหนดแนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) นายชวน หลีกภัย เป็นผู้นำที่มีบารมีและเชื่อถือได้ มีความสามารถในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและควบคุมการประชุมรัฐสภาเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย โดยเน้นการแก้ไขข้อขัดแย้งอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิก เพื่อให้การดำเนินงานของรัฐสภาเป็นธรรมและยุติธรรม 2) ความแตกต่างทางการเมืองในสังคมไทยส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในการประชุมรัฐสภาอย่างต่อเนื่อง การตีความและบังคับใช้กฎหมายมีความซับซ้อน และการควบคุมสมาชิกในสภายังมีความยากลำบาก 3) ควรปรับบทบาทของนายชวน ให้เหมาะสมกับสภาวะการเมืองปัจจุบัน โดยสร้างความร่วมมือระหว่างพรรคการเมืองและควบคุมการประชุมให้มีประสิทธิภาพ พร้อมกำหนดข้อบังคับใหม่ที่เหมาะสมและสร้างช่องทางสื่อสารที่มีประสิทธิภาพกับประชาชน เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง

คำสำคัญ: บทบาท, นายชวน หลีกภัย, ประธานรัฐสภา

Abstract

This article has the objectives 1) the political role of Mr. Chuan Leekpai as the President of the National Assembly during 2019-2023, 2) problems and obstacles of Mr. Chuan Leekpai's political role as the President of the National Assembly during 2019-2023, and 3) appropriate approaches to solving problems and obstacles in performing Mr. Chuan Leekpai's political role as the President of the National Assembly during 2019-2023. The research method is qualitative research. The key informants are the President of the National Assembly, 1 representative of the House of Representatives, 1 representative of the Senate, 2 academics with experience in politics and the parliamentary system, and 4 members of the parliamentary secretariat, totaling 9 people. The in-depth interviews were conducted using semi-structured questions using content analysis

The research results found that 1) Mr. Chuan Leekpai is a charismatic and reliable leader who is capable of strictly enforcing the law and controlling parliamentary meetings to maintain peace and order, emphasizing effective conflict resolution and building cooperation among members. 2) Political differences in Thai society have resulted in ongoing conflicts in parliamentary meetings. The interpretation and enforcement of laws are complex, and controlling members of parliament is difficult. 3) Mr. Chuan's role should be adjusted to be appropriate for the current political situation by creating cooperation among political parties and controlling meetings efficiently, while setting new and appropriate regulations and creating effective communication channels with the public to increase transparency and allow the public to participate in political decision-making.

Keywords: The Role, Mr. Chuan Leekpai, Speaker of the National Assembly

บทนำ

ประเทศไทยประสบกับปัญหาความขัดแย้งและความเห็นต่างทางการเมืองมาอย่างช้านาน นับตั้งแต่หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยนั้น เกิดเหตุการณ์ทางการเมืองต่าง ๆ มากมาย โดยในครั้งแรกเกิดจากการที่หลวงประดิษฐมนูธรรมได้ร่างเค้าโครงเศรษฐกิจขึ้นมา เพื่อส่งต่อให้คณะราษฎรได้วางนโยบายการเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้นมาใหม่ แต่ว่าเค้าโครงเศรษฐกิจฉบับนั้น เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ว่า มีส่วนคล้ายกับเค้าโครงเศรษฐกิจของประเทศคอมมิวนิสต์ (มดิชนออนไลน์, 2561) หลังจากนั้นประเทศสยาม ซึ่งต่อมาคือประเทศไทย ได้เกิดการกระทำรัฐประหารอยู่เรื่อยมา จนกระทั่งการรัฐประหารครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 นำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา จากเหตุการณ์ทางการเมืองที่ฝังรากลึกโดยมีต้นกำเนิดจากการรัฐประหารยึดอำนาจจากนายทักษิณ ชินวัตร

เมื่อปี พ.ศ.2549 จากชนวนเหตุการณ์ชุมนุมขับไล่ระบอบทักษิณ ของนายทักษิณ ชินวัตร ของขบวนการพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย จนเกิดการแบ่งพรรคแบ่งฝ่ายอย่างชัดเจนด้วยสี่เสือเหลือง – แดงของกลุ่มคนที่มีเจตคติเกี่ยวกับประชาธิปไตยที่แตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างระหว่างคนสี่เสือเหลือง – แดงนั้น ไม่ใช่เรื่องของรายได้ แต่เป็นปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม (Socio-economic Factors) เช่น อาชีพ วุฒิการศึกษา รวมถึงเจตคติและการตีความประชาธิปไตยที่แตกต่างกันออกไป (วรรณวิภาศ มานะโชติพงษ์, 2557) จนเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมายจนถึงปัจจุบัน

ซึ่งเหตุการณ์หนึ่งที่น่าสนใจ คือ การรัฐประหารรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในปี พ.ศ.2557 ซึ่งมีการผลักดันร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม ฉบับของนายวรชัย เหมะ ที่มีการแปรญัตติเปลี่ยนแปลงเนื้อหาภายในพระราชบัญญัติดังกล่าว จนเกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์ต่อต้านรัฐบาลอย่างกว้างขวาง แม้กระทั่งแกนนำของคนสี่แฉงเองก็ออกมาต่อต้าน (สมชัย แสงภูมิ และคณะ, 2562) นำไปสู่การขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรง และสุดท้ายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. นำโดย พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา จึงกระทำการยึดอำนาจรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 เป็นอีกครั้งหนึ่งที่ทหารเข้ามาแสดงบทบาททางการเมือง ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วในทุก ๆ 6 ปีครั้ง ทหารจะเข้ามามีบทบาทในการทำรัฐประหาร 1 ครั้งและโค่นล้มอำนาจทางการเมืองของผู้นำประเทศคนเดิม (อัครศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์, 2561 อ้างถึงใน ธีราภรณ์ จุมรี, 2565)

หลังจากนั้น ได้มีการเลือกตั้งทั่วไป 24 มีนาคม 2562 นับเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกในรอบ 5 ปี นับตั้งแต่มีการรัฐประหาร ซึ่งพรรคพลังประชารัฐได้คะแนนเสียงจากประชาชนมากที่สุด เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล (พรรณรัตน์ ดิษฐ์เจริญ, 2563) ซึ่งในการดำเนินงานของรัฐบาลนั้น จำเป็นที่จะต้องให้มีการประชุมร่วมรัฐสภา และต้องสรรหาประธานรัฐสภา โดยประธานรัฐสภานั้น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 98 กำหนดให้ ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นประธานรัฐสภา และประธานวุฒิสภา เป็นรองประธานรัฐสภาโดยตำแหน่ง ซึ่งประธานสภาผู้แทนราษฎรชั่วคราว คือสมาชิกที่มีอายุมากที่สุด ก็คือ นายชัย ชิดชอบ ที่มีอายุ 92 ปี ซึ่งนายสรศักดิ์ เพียรเวช เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้กราบเรียนเชิญ นายชัย ชิดชอบ ให้ปฏิบัติหน้าที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรชั่วคราว เพื่อกำหนดให้มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดใหม่เป็นครั้งแรก ในวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ.2562 โดยมีวาระสำคัญ คือ การเลือกประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร โดยในการประชุมนั้น พรรคประชาธิปัตย์ได้เสนอชื่อ นายชวน หลีกภัย ส.ส.บัญชีรายชื่อ อดีตนายกรัฐมนตรีและอดีตประธานสภาผู้แทนราษฎร ลงเป็นแคนดิเดตในการโหวตและชนะมาด้วยคะแนน 258 เสียง (ไทยโพสต์, 2562) จึงนับเป็นจุดเริ่มต้นของการแสดงบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภา ในช่วงปี พ.ศ.2562-2566 ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ทำทายเป็นอย่างยิ่งในการดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานรัฐสภา ซึ่งถือเป็นประมุขฝ่ายนิติบัญญัติ ที่อยู่ในยุคของความโกลาหลทางการเมืองและความแตกต่างอย่างสุดขั้วทางเจตคติทางการเมืองของประชาชน

เพราะการเมืองเป็นเรื่องของการจัดสรรแบ่งปันสิ่งที่มีคุณค่าเพื่อสังคม ตามทฤษฎีของอริสโตเติล (Aristotle) ที่เห็นความสัมพันธ์ทางการเมืองเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับอำนาจและผลประโยชน์ (พระประเสริฐ เตชโก, 2564) โดยใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การพูด การจูงใจ และการกระทำ

ในทางการเมือง บทบาททางการเมืองเป็นการแสดงออกถึงการสื่อสาร ทั้งการใช้คำพูด กิริยา ท่าทาง รวมไปถึงบุคลิก ลักษณะเฉพาะของตัวบุคคลที่แสดงออกมาเพื่อแสดงถึงสิ่งที่บุคคลนั้นต้องการจะสื่อ ทุกสิ่งทุกอย่างในทางการเมืองคือการสื่อสาร หน้าที่ที่กระทำทั้งหมดในระบบการเมือง การเมืองและการสื่อสารต่างก็มีอิทธิพลต่อกันและมีส่วนต่อการพัฒนาระบบ นักการเมืองที่ประสบความสำเร็จทางการเมืองของประเทศไทยอาจมีหลายท่าน และมีนักการเมืองท่านหนึ่งที่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในฐานะที่มีความโดดเด่นทางการเมืองคือนายชวน หลีกภัย เป็นที่เคารพนับถือของข้าราชการ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่หายากในตัวนักการเมืองโดยทั่วไปในประเทศไทย ซึ่งอาจเป็นผลมาจากความมีประสิทธิภาพโดยส่วนหนึ่งอาจมาจากความรู้ความสามารถในการเมือง สามารถสร้างความศรัทธา สร้างความเชื่อมั่นต่อภาพลักษณ์ของตน ตลอดระยะเวลาของการเป็นนักการเมือง

ซึ่งในการทำหน้าที่ของรัฐสภาดังกล่าวข้างต้นจะกระทำผ่านการประชุมของรัฐสภาทั้งสิ้น โดยมีประธานรัฐสภา ซึ่งเป็นตำแหน่งสูงสุดของฝ่ายนิติบัญญัติมีฐานะและศักดิ์ศรีเทียบได้กับนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร และประธานศาลฎีกาซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายตุลาการ ประธานรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และดำเนินกิจการของรัฐสภาในกรณีประชุมร่วมกันให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภานอกจากนี้ ยังเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายรัฐสภาทั้งข้าราชการรัฐสภาสามัญและข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560)

ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของบทบาททางการเมืองเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเมือง จึงสนใจที่จะศึกษาบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภา ในมิติของความเป็นผู้นำของนายชวน หลีกภัย ยังไม่พบงานวิจัยเกี่ยวกับบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภา จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการวิจัยบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภาในช่วงปี พ.ศ.2562-2566 เพื่อเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาการเมืองด้วยการแสดงบทบาททางการเมืองของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภาในช่วงปี พ.ศ.2562-2566
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภาในช่วงปี พ.ศ.2562-2566
3. เพื่อศึกษาถึงแนวทางที่เหมาะสมของการแก้ปัญหาและอุปสรรค ในการแสดงบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภาในช่วงปี พ.ศ.2562-2566

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของประธานรัฐสภา

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของประธานรัฐสภา ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญ เพราะประธานรัฐสภานั้น คือ ตำแหน่งที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรต้องปฏิบัติโดยตำแหน่งอยู่แล้ว และถือเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นประมุขฝ่ายนิติบัญญัติ การร่าง การบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายต่าง ๆ ต้องผ่านมติที่ประชุมรัฐสภาโดยมีประธานรัฐสภาเป็นผู้ควบคุมดูแลการประชุมรัฐสภาให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เพื่อจะได้นำกฎหมายต่าง ๆ ที่ผ่านมติที่ประชุมรัฐสภาแล้ว มาบังคับใช้เพื่อพัฒนาประเทศต่อไป โดยผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของประธานรัฐสภาไว้ดังต่อไปนี้

บทบาท คือ การกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคลที่พึงกระทำตามสถานะหรือตำแหน่งของตน ตามโครงสร้างของสังคม ซึ่งบทบาทในงานวิจัยชิ้นนี้ อาจหมายถึง การกระทำ กิจกรรมทางสังคมของบุคคล การสื่อสาร และการแสดงตัวตนของบุคคลตามตำแหน่งทางโครงสร้างของสังคมที่ตนดำรงอยู่ ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยต้องทำการศึกษถึงบทบาทของนายชวน หลีกภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งประธานรัฐสภา ช่วงปี พ.ศ.2562-2566

บทบาทการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งประธานรัฐสภา ถือเป็นการแสดงบทบาททางการเมืองที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการกำกับ ควบคุมดูแลการประชุมและการปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดไว้ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความเห็นถึงความสำคัญของการบทบาททางการเมืองไว้ดังนี้

ลิวินสัน (Levinson, 1964) ได้กล่าวถึงคำว่า บทบาท และได้ให้ความหมายไว้ 3 ประการ คือ

1) บทบาท หมายถึง ความรับผิดชอบ ข้อห้าม ความมุ่งหวังหรืออื่น ๆ ที่อยู่ในลักษณะเดียวกัน เป็นความผูกพันกับตำแหน่งทางสังคมที่มีส่วนในการกำหนดให้มีบทบาท ซึ่งตามความหมายข้อนี้มีการคำนึงถึงตัวบุคคลน้อยที่สุด เน้นไปที่หน้าที่ที่พึงกระทำมากกว่า

2) บทบาท หมายถึง ความคาดหวังในความเป็นไปของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ให้กระทำในตำแหน่งนั้น ๆ

3) บทบาท หมายถึง กรรมหรือการกระทำของบุคคล ที่มีการกระทำให้มีความสัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคม หรืออีกนัยยะหนึ่งคือ แนวทางการที่บุคคลพึงกระทำเมื่อตนอยู่ในสถานะหนึ่ง หรือดำรงตำแหน่งนั้น ๆ

Dahl (1964) ได้กล่าวถึงบทบาททางการเมืองว่า อาจจะเป็นการแดงออกของตัวบุคคลผู้เป็นสมาชิกในระบบ หรือมีการปฏิบัติสืบเนื่องกันมาของผู้ที่มีหน้าที่ผูกพันกับตำแหน่งทางการเมือง

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การแสดงบทบาททางการเมือง คือการที่ผู้นำหรือผู้ดำรงทางการเมืองได้มีการกระทำหรือแสดงบทบาท พฤติกรรม ให้เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชน โดยการแสดงบทบาทนั้น เป็นการแสดงออกต่อกิจกรรมใด ๆ การตัดสินใจ หรือธรรมเนียมปฏิบัติที่สืบทอดต่อกันมา เพื่อให้การดำเนินการนั้นเกิดผลตามการตัดสินใจของผู้นำหรือเกิดผลตามที่สมาชิกในสังคมนั้นคาดหวัง

ความหมายของการเมือง

การเมือง (Politics) หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับอำนาจ หรือเรื่องเกี่ยวกับการแสวงหาอำนาจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมหรือส่วนใหญ่ของสังคม ส่วนการปกครอง (Government) หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวกับ

การบริหาร วางระเบียบกฎเกณฑ์สำหรับสังคม เพื่อสร้างความเสมอภาค เป็นธรรมแก่สังคม เพื่อให้สังคม มีความสงบสุขหรือเพื่อให้เกิดการบำบัดทุกข์บำรุงสุข

การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ โดยเป็นการต่อสู้กันเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจและอิทธิพลในการบริหาร กิจการบ้านเมือง (Pennock and Smith, 1964) การเมืองเป็นการต่อสู้ช่วงชิง การรักษาไว้และการใช้อำนาจ ทางการเมือง โดยที่อำนาจทางการเมืองหมายถึง อำนาจในการที่จะวางนโยบายในการบริหารประเทศหรือ สังคม อำนาจที่จะแต่งตั้งบุคคลเพื่อช่วยในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และ อำนาจที่จะใช้ข้าราชการ งบประมาณ หรือเครื่องมืออื่น ๆ ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ แนวการมองการเมืองเป็นเรื่องของอำนาจ นอกจากนี้ เดวิส อีสตัน (Easton, 1953) เห็นว่า การเมืองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องการต่อสู้แย่งชิงกันของกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group) ที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ ในอันที่จะแย่งชิงกันเข้าสู่อำนาจการบริหารประเทศ หรืออย่างน้อยที่สุดก็ให้ผลผลิตจากระบบการเมือง (Political Outputs) การเมืองคือการที่บุคคลใดหรือกลุ่มใดในสังคม ซึ่งอาจมีผลประโยชน์ร่วมกัน หรือขัดกันก็ตาม หรือมีความเห็นเหมือนกันหรือไม่เหมือนกันก็ตาม มาทำการต่อสู้เพื่อสรรหาบุคคลมาทำหน้าที่ในการปกครองและเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจที่จะให้เขาสามารถ ตัดสินใจในเรื่องของส่วนรวมได้โดยชอบธรรม ซึ่งแนวคิดของกลุ่มนี้ใกล้เคียงกับของพิฟเฟอร์ ที่เห็นว่า การเมือง หมายถึง ความคิด กิจกรรม และการกระทำต่าง ๆ ที่เกี่ยวพันกับการใช้อำนาจเพื่อการบริหารรัฐกิจ การจัดระเบียบสังคมของรัฐ รวมตลอดถึงการให้ได้มาซึ่งอำนาจการใช้อำนาจหรือการให้ได้มาซึ่งอิทธิพล การใช้อิทธิพลเพื่อให้เกิดการจัดสรรคุณค่าในสังคม ไม่ว่าจะเป็นอำนาจที่ถูกต้องตามกฎหมายและกฎเกณฑ์ และคุณค่าที่เป็นธรรม ซึ่งมีความหมายต่อบุคคลในสังคม เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง การได้รับการยอมรับจาก สังคม (Pfeffer, 1992)

แนวความคิดเกี่ยวกับองค์กรและค่านิยมองค์กรรัฐสภา

รัฐสภา ประกอบไปด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ที่มีหน้าที่ในด้านนิติบัญญัติและ ด้านอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี พ.ศ. 2560 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของรัฐสภา ไว้ดังต่อไปนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป.)

1. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ รัฐสภาเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มีอำนาจและหน้าที่เป็นการเฉพาะอันที่มี ผลต่อการปกครองบ้านเมืองและการบริหารประเทศในหลาย ๆ ด้าน เช่น การตรากฎหมาย การให้ความ เห็นชอบในหนังสือสัญญา การเห็นชอบในการประกาศสงคราม การเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล ฯลฯ เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ นั้นเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

2. ด้านหมวดพระมหากษัตริย์ รัฐสภามีหน้าที่ในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตาม ข้อกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การแก้ไขกฎหมายระเบียบการอัญเชิญองค์รัชทายาทขึ้น ครองราชสมบัติ หากพระมหากษัตริย์มิได้กำหนดองค์รัชทายาทไว้ ให้คณะองคมนตรีเสนอพระนามผู้สืบราช สันตติวงศ์ตามมาตรา 20 ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ และหน้าที่อื่น ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดไว้

3. ด้านการประชุม รัฐสภามีหน้าที่ในการเปิดประชุมสภาและปิดประชุมสภาเพื่อให้การบริหารประเทศเป็นไปอย่างราบรื่น โดยการเปิดหรือปิดประชุมสภานั้น ต้องเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้มีการกำหนดไว้

4. ด้านการตรากฎหมาย การเสนอและพิจารณาร่างกฎหมายทั้งหมดนั้น ต้องมีการยินยอมจากรัฐสภา โดยความเห็นชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา รวมถึงการแก้ไข / ยกเว้นรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ ด้วย

5. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีที่จะเข้ามาทำการบริหารประเทศ จะต้องมีการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ซึ่งต้องสอดคล้องกับหน้าที่และแนวนโยบายของรัฐ

6. ด้านการให้ความเห็นชอบ โดยมีการให้ความเห็นชอบไว้ใน 2 กรณีคือ

6.1 การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงครามตามมาตรา 177

6.2 การให้ความเห็นชอบในหนังสือสัญญาใดที่มีการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขตที่มีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือกฎหมายระหว่างประเทศ

ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงบารมี (Charismatic Leadership Theory)

ในการศึกษาเกี่ยวกับบทบาททางการเมืองของนายชน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภานั้น บทบาทประธานรัฐสภาเปรียบเสมือนผู้นำของสภา มีหน้าที่คอยกำกับดูแลการดำเนินการด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าผู้นำไว้อย่างหลากหลาย เราจึงต้องทำความเข้าใจกับคำว่าภาวะผู้นำก่อนเพื่อให้เข้าใจในความหมายของทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงบารมี

ภาวะผู้นำ

ความหมายของคำว่าภาวะผู้นำจากนักวิชาการทั้งไทยและต่างชาติไว้ เพื่ออธิบายความหมายของคำว่าภาวะผู้นำ ให้เกิดความเข้าใจได้ ดังนี้

Robbins (1994) ได้ให้ความหมายของผู้นำไว้ว่า ผู้นำ หมายถึง ผู้นำคือผู้ที่สามารถใช้อิทธิพลอยู่เหนือผู้อื่นและมีอำนาจในการบริหารจัดการได้

Nahavandi (2009) ให้ความหมายของผู้นำว่า หมายถึง ปรากฏการณ์ของกลุ่มที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับผู้ตามในเรื่องของการมีอิทธิพลหรือความเชื่อ ซึ่งต้องมีเป้าหมายและบทบาทโดยตรงต่อกลุ่มและองค์กร โดยผู้นำจะสร้างอิทธิพลและแนะนำผู้อื่นให้เดินไปตามเส้นทางและบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตนเองวางไว้

ทฤษฎีการตัดสินใจ

การตัดสินใจ เป็นอีกหนึ่งคุณสมบัติที่ผู้นำจะต้องกระทำด้วยตนเอง เพราะผลจากการตัดสินใจจะเป็นตัวกำหนดแนวทางในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของกลุ่ม ดังนั้น การตัดสินใจ จึงถือเป็นความสามารถหลักของผู้นำทุกคน

การตัดสินใจ เป็นกระบวนการที่ผสมผสานระหว่างความคิดทางเลือกและการปฏิบัติตามทางเลือก เพื่อให้เกิดผลงานตามที่คาดหวังไว้ ดังนั้น การตัดสินใจ จึงหมายถึง กระบวนการในการสร้างทางเลือกในการ

ดำเนินการใด ๆ ไร้หลาย ๆ ทางแล้วพิจารณา ตรวจสอบประเมินผลทางเลือกเหล่านั้น ให้ได้ทางเลือกที่ดีที่สุด (พีรต รุ่งณรงค์รักษ์, 2566) ซึ่งความหมายของการตัดสินใจนั้น มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

Dautmouth, (2024) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการของการเลือกกระทำ สิ่งใดสิ่งหนึ่งจากหลาย ๆ สิ่ง ที่มีการเลือกแตกต่างกันไปตามสถานการณ์

Barnard (1938) ได้กล่าวว่า การตัดสินใจ คือ กระบวนการทางตรรกวิทยาในการพิจารณาวิเคราะห์ และคิดหาทางเลือกต่าง ๆ โดยต้องอาศัยเหตุและความเป็นจริงจากทางเลือกเหล่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวความคิดของ Patton เกี่ยวกับคุณลักษณะสำคัญของการวิจัย (Patton, 1990) บางประการมาประยุกต์ใช้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพและตรงกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยมากที่สุด ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็นจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มนักการเมืองที่เป็นตัวแทน ความเกี่ยวข้องกับรัฐสภา ได้แก่ ประธานรัฐสภา ผู้แทนสภาผู้แทนราษฎร (วิปฝ่ายสภาผู้แทนราษฎร) จำนวน 2 คน และผู้แทนวุฒิสภา (วิปฝ่ายวุฒิสมาชิก) จำนวน 1 คน 2) กลุ่มตัวแทนนักวิชาการ ได้แก่ นักวิชาการที่มี ประสบการณ์เกี่ยวกับการเมืองและระบบรัฐสภา จำนวน 2 คน และ 3) กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากบทบาททางการเมืองในรัฐสภา ได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเลขานุการรัฐสภา จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน ใช้การ คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) โดยกำหนด แนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) และได้กำหนดแนวคำถามตามแนวการเมืองกับ บทบาททางการเมืองที่มีประสิทธิภาพ 4 คำถามหลัก ได้แก่

คำถามที่ 1 ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของรัฐบาล โดยมีคำถามย่อย คือ มีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ รัฐสภา อย่างไร, มีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบรัฐสภาอย่างไรบ้าง

คำถามที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาททางการเมืองในรัฐสภา โดยมีคำถามย่อย ได้แก่ การแสดง บทบาททางการเมืองในรัฐสภาของประธานรัฐสภา มีความเหมาะสมหรือไม่, บทบาททางการเมืองของประธาน รัฐสภามีอิทธิพลต่อการดำเนินงานต่าง ๆ หรือไม่ และมีวิธีการอย่างไรบ้าง, บทบาททางการเมืองของประธาน รัฐสภา ส่งผลอย่างไรต่อการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในสภาและนอกสภา

คำถามที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการแสดงบทบาททางการเมืองในรัฐสภา ได้แก่ ด้านความชัดเจนในการแสดงบทบาทและการสื่อสาร, ด้านความต่อเนื่องในการแสดงบทบาททางการเมือง, บทบาททางการเมืองสะท้อนความเป็นตัวตนของประธานรัฐสภาในมิติใด, การให้การยอมรับของ สมาชิกรัฐสภา

คำถามที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพในการแสดงบทบาททางการเมือง ของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภา โดยมีคำถามย่อย ได้แก่ การแสดงบทบาททางการเมืองของ

ประธานรัฐสภา ส่งผลต่อการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ในสภาอย่างไร, มีการแสดงบทบาททางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร, ได้รับการยอมรับจากสมาชิกสภาหรือไม่ อย่างไร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้เน้นข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก ได้แก่ 1) วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2) การสังเกตสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ในประเด็นที่ศึกษาจากพื้นที่จริง เพื่อเป็นข้อมูลยืนยันความถูกต้องอีกทางหนึ่ง และ 3) การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร (Documents analysis) หรือเป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง รัฐสภา บทบาททางการเมืองในรัฐสภาควบคู่กันไปด้วย เพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จึงใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นหลัก เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการและเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงเพื่อบูรณาการและหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ จากข้อมูลการสัมภาษณ์เจาะลึกและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ โดยในส่วนของเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลได้ทำการจัดระเบียบของข้อมูลเพื่อให้เกิดความสะดวกในการนำมาวิเคราะห์ จากนั้น นำข้อมูลมานำเสนอเป็นข้อมูลจริงที่ค้นพบ เพื่อนำไปสู่การหาข้อสรุป การตีความ และการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของผลการวิจัยต่อไป (Miles and Huberman, 1994) ในที่นี้จะกล่าวถึงวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล และการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 บทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภาในช่วงปี พ.ศ. 2562-2566 จากผลการวิจัย สามารถสรุปเป็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ด้านภาวะผู้นำที่มีบารมี (Charismatic Leadership) การแสดงบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ถือเป็นตัวอย่งที่ดีให้แก่การเมืองรุ่นหลัง จากการปฏิบัติหน้าที่ทั้งในอดีตและปัจจุบันล้วนส่งผลและสะท้อนความเป็นตัวตนของนายชวน หลีกภัย ได้เป็นอย่างดี ทั้งการวางตัว บุคลิกลักษณะ การใช้คำพูดอย่างมีวาทะศิลป์ต่อที่ประชุมรัฐสภา การพิจารณาและวินิจฉัยต่อข้อซักถามและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเข้มแข็ง โดยการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อความถูกต้องยุติธรรม ส่งผลให้เกิดการยอมรับในฐานะนักการเมืองที่ประพฤติดี ประพฤติชอบ มีบารมี เกิดความยำเกรงจากนักการเมืองท่านอื่น ทำให้การปฏิบัติงานส่วนใหญ่ของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภาเป็นไปด้วยความราบรื่นเรียบร้อยอย่างที่ควรจะเป็น

2. การแสดงบทบาทตามรัฐธรรมนูญ ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ประมุขฝ่ายนิติบัญญัติของประเทศ ซึ่งต้องมีความรอบรู้ในศาสตร์ด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะเรื่องของกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นกรณีข้อซักถามหรือโต้แย้งจากสมาชิกในเรื่องใด นายชวน หลีกภัย สามารถตอบข้อสงสัยนั้นได้อย่างเที่ยงตรงแม่นยำ โดยยึดหลักกฎหมายเป็นสำคัญ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่อันตรงเกียรติที่ต้องเป็นประมุขฝ่ายนิติ

บัญญัติ ในการพิจารณาร่างกฎหมายต่าง ๆ ขึ้นมาใช้ในประเทศ เพื่อความยุติธรรมและความผาสุกของประชาชน

3. การเป็นประมุขฝ่ายนิติบัญญัติ ของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภาได้ควบคุมการประชุมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ วัดได้จากการที่สามารถออกกฎหมายขึ้นมาเพื่อบังคับใช้ได้ถึง 178 ฉบับในช่วงระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา (2562-2566) ท่ามกลางสถานการณ์แวดล้อมที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรง แต่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องออกกฎหมายให้ทันต่อเหตุการณ์และมาบังคับใช้เพื่อรักษาความสงบและความเป็นระเบียบภายในประเทศ

4. บทบาทด้านการเมือง การประชุมรัฐสภาในแต่ละครั้ง ล้วนเกิดปัญหาความขัดแย้งนานาประการเกิดขึ้น จากความระส่ำระสายทางการเมืองของไทยในปัจจุบันที่มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกกันอย่างชัดเจนไม่ว่าในหรือนอกสภา สิ่งที่เกิดขึ้นในการประชุมรัฐสภา นายชวน หลีกภัย ได้ใช้ทักษะและความรู้ความสามารถด้านกฎหมายในการยุติข้อขัดแย้งและทำให้การประชุมรัฐสภาดำเนินการต่อไปได้จนครบวาระ ดังตัวอย่างในกรณีที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรท่านหนึ่งกระทำการกริดแชนตนเองจนเลือดตกยางออก และได้มีการถามไถ่จากสมาชิกรัฐสภาท่านอื่นว่า จะมีการยุติการประชุมหรือไม่ ซึ่งนายชวน หลีกภัย ได้ชี้แจงว่าไม่มีเหตุอันใดให้ยุติการประชุม การประชุมจะดำเนินการต่อไปจนสิ้นสุดเพื่อส่วนรวม ซึ่งในที่ประชุมรัฐสภาประกอบไปด้วยหลากหลายพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์และเป้าหมายทางการเมืองแตกต่างกันออกไป โดยที่เห็นได้อย่างเด่นชัดคือพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน ซึ่งเป็นเรื่องปกติในการประชุมรัฐสภาที่พรรคการเมืองฝ่ายค้านจะต้องทำการตรวจสอบ ถ่วงดุลย์อำนาจ ในการกระทำการกิจกรรมใด ๆ ของรัฐบาล ดังนั้น จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่จะมีการประท้วง ชี้แจง และให้เหตุผลในมุมมองของพรรคการเมืองนั้น ๆ อยู่ตลอดการประชุมรัฐสภา ซึ่งนายชวน หลีกภัย เปิดโอกาสให้มีการชี้แจงข้อเท็จจริงต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมและเป็นกลางที่สุด ไม่มีการฝักใฝ่ฝ่ายใด หรือเข้าข้างฝ่ายใดในการพิจารณาหรือวินิจฉัยข้อโต้แย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหากเรื่องใดผิดก็ว่ากันไป ตามผิด โดยยกตัวบทกฎหมายและข้อบังคับที่ถูกบังคับใช้อยู่ในขณะนั้นขึ้นมาประกอบการพิจารณาอยู่เสมอ

6. บทบาทด้านการบริหาร จากการที่นายชวน หลีกภัย เคยดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และในช่วงปี 2562-2566 คือตำแหน่งประธานรัฐสภา ซึ่งถือเป็นตำแหน่งอันทรงเกียรติ นายชวน หลีกภัย ได้ทำการถ่ายทอดภาพลักษณ์ของตนที่เป็นเอกลักษณ์คือความนิ่ง สงบ เยือกเย็น การใช้วาจาธรรมและการสื่อสารทางการเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ออกมาในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดีเยี่ยม มีการใช้อำนาจที่ตนเองมีตามกฎหมายใช้บังคับเพื่อให้การประชุมเป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพ ที่วัดได้จากการออกกฎหมายมาบังคับใช้อย่างมากมาย ด้วยการกำหนดข้อกำหนดต่าง ๆ ให้การอภิปรายและการประชุมมีความตรงประเด็น กระชับ รวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เองก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือจากสมาชิก เกิดการให้ความร่วมมือจากสมาชิกมากยิ่งขึ้น ถึงแม้ในบางครั้งบางกรณี ที่มีพรรคการเมืองที่ไม่เห็นด้วยต่อการกระทำการกิจกรรมในรัฐสภา ไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมนั้นก็ตาม ก็ถือเป็นเรื่องปกติทั่วไป ในการประชุมที่ประกอบไปด้วยหลากหลายพรรคการเมืองมารวมกันอยู่แล้ว

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภาในช่วงปี พ.ศ.2562-2566 ผลการวิจัย พบว่า จากการแสดงบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย

ในฐานะประธานรัฐสภาในช่วงปี พ.ศ.2562-2566 ซึ่งถือเป็นช่วงที่เกิดวิกฤติการณ์ทางการเมืองอย่างหนักหน่วงของสังคมไทย จากการที่เกิดความเห็นต่างทางการเมืองอย่างชัดเจนและเป็นวงกว้างของฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลและฝ่ายไม่สนับสนุนรัฐบาล ที่มีรากเหง้าความเห็นต่าง มาจากการสนับสนุนพรรคการเมืองฝั่งเสื้อแดง และเสื้อเหลืองหลังเหตุการณ์รัฐประหาร 2549 อยู่เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว การที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เข้ากระทำการรัฐประหารอีกครั้งในปี 2557 จากรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ด้วยเหตุผลที่ต้องการเห็นบ้านเมืองมีความสงบเรียบร้อย แต่ในบางส่วนของกรรมาธิการรัฐประหารครั้งนี้ เหมือนเป็นการตอกย้ำในความคิดต่างทางการเมืองของประชาชน ซ้ำแล้วยังเกิดแนวความคิดใหม่จากพรรคการเมืองใหม่ ที่มีการชูนโยบายเปลี่ยนแปลงในหลากหลายมิติให้กับคนรุ่นใหม่ ทำให้การแสดงบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภาเกิดปัญหาและอุปสรรคมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยขอสรุปปัญหาและอุปสรรคในการทำหน้าที่ประธานรัฐสภาของนายชวน หลีกภัย ไว้ดังต่อไปนี้

1. บริบททางการเมือง สิ่งที่เกิดขึ้นในการประชุมรัฐสภาจากคำสัมภาษณ์และเอกสารรายงานการประชุม เอกสารสรุปเหตุการณ์การประชุมร่วมรัฐสภานั้น สามารถตอบได้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นว่า ในการประชุมรัฐสภาแต่ละครั้งนั้นมีข้อโต้แย้งและเกิดปัญหาที่ยากจะยุติ เนื่องจากปัญหาหลาย ๆ ด้านที่ถูกกล่าวอ้างและหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นเผ็ดร้อนในการประชุมนั้น เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากบุคคลที่ 3 หรือบุคคลภายนอกสภา และในหลาย ๆ เหตุการณ์เป็นเหตุการณ์ที่ได้เกิดขึ้นแล้วในอดีตแต่ยังคงฝังรากลึกในข้อมูลความคิดของสมาชิกรัฐสภาแต่ละพรรคการเมือง รวมถึงสมาชิกวุฒิสภาด้วย ซึ่งจะให้ยุติข้อโต้แย้งนั้นได้อย่างสมบูรณ์คงเป็นไปได้ไม่ได้ เนื่องจากบุคคลที่ถูกกล่าวถึงหรือเหตุการณ์ที่ถูกหยิบยกมาเป็นประเด็นนั้นได้จบลงไปแล้วแต่ยังคงส่งผลถึงปัจจุบัน ยังคงต้องมีวิธีการในการยุติข้อขัดแย้งเหล่านั้นจากการพิจารณาตีความของศาล หรือ บางกรณีถึงจะมีการตัดสินออกมาแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นที่ยังสงสัยและเป็นที่ยังสนใจของคนในสังคมจำนวนมาก จนทำให้สมาชิกรัฐสภาต้องหยิบเอาประเด็นดังกล่าวขึ้นเปรียบเทียบหรือเทียบเคียงกับเหตุการณ์ปัจจุบันที่ถูกตั้งคำถามอยู่ในการประชุมรัฐสภา และเกิดข้อโต้แย้งอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

2. ด้านกฎหมาย การบังคับใช้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในการประชุมสมัยสามัญประจำปีครั้งที่ 1 วันพุธที่ 5 มิถุนายน พุทธศักราช 2562 ซึ่งถือเป็นการประชุมครั้งแรกหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2562 ก็เกิดคำถามขึ้นมากมายว่า จะใช้ข้อบังคับใดในการประชุมครั้งนี้ และถึงแม้ว่านายชวน หลีกภัย จะอนุโลมให้มีการใช้ข้อบังคับทั้ง 2 อย่าง คือ ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา 2553 และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร แต่ก็ยังเกิดปัญหาขึ้น เพราะยังไม่มีข้อกำหนดข้อบังคับการประชุมร่วมรัฐสภาในสมัยปัจจุบัน รวมถึงมีการวิเคราะห์ตีความข้อกฎหมายในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ด้วย ซึ่งก็มีการตีความแตกต่างกันออกไป

3. ด้านความขัดแย้ง ถึงแม้ว่าโดยส่วนใหญ่แล้วจะมีการให้การยอมรับในการแสดงบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย อยู่ แต่ก็เป็นเรื่องปกติ ที่จะมีสมาชิกจากพรรคการเมืองในบางพรรคที่คิดว่านายชวน หลีกภัย มีการปฏิบัติตนไม่เป็นกลาง จากแนวคิดและอุดมการณ์ที่ตนเองมีอยู่ ทำให้การมีส่วนร่วมของสมาชิกรัฐสภานี้ยากเกินกว่าที่จะควบคุม สภาแห่งนี้มีสมาชิกทั้งสิ้น 750 คน การที่จะควบคุมให้สมาชิก

ทั้งหมดให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ทุกกิจกรรมคงเป็นไปได้ยาก กอปรกับการที่มีพรรคการเมืองคนละฟากของอุดมการณ์ ก็เป็นเรื่องที่น่าปวดหัวสำหรับการที่ประธานรัฐสภาจะควบคุมได้อย่างเต็มที่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางที่เหมาะสมของการแก้ปัญหาและอุปสรรค ในการแสดงบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภาในช่วงปี พ.ศ.2562-2566 ผลการวิจัย พบว่าจากการศึกษาและวิเคราะห์จากเอกสารรายงานการประชุม สรุปเหตุการณ์สำคัญในการประชุมร่วมรัฐสภา และการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก การหาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีเพิ่มเข้ามาตามสภาวะทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นั้น ไม่ใช่เรื่องที่จะรับมือได้ง่าย ๆ โดยผู้วิจัยขอสรุปแนวทางที่เหมาะสมของการแก้ปัญหาและอุปสรรคไว้ดังต่อไปนี้

1. การแสดงบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภานั้น อยู่ในระดับที่เหมาะสมอยู่แล้ว เพียงแต่เหตุการณ์ทางการเมืองที่รุนแรงและฝังรากลึกในแนวความคิดของคนไทยนั้นลึกจนเกินไป ยิ่งในปัจจุบันมีสื่อ Social Media ให้เลือกหาข้อมูลอย่างเปิดเผยและง่ายต่อการเข้าถึง ทั้งเยาวชนคนวัยทำงานและผู้สูงอายุต่างก็มีแนวความคิดที่แตกต่างกันออกไป การแสดงบทบาททางการเมืองที่เหมาะสมนี้อาจจะใช้ไม่ได้ตลอดไป โดยอาจจะต้องปรับเปลี่ยนบ้างขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้นด้วย โดยอาจจะต้องมีการเพิ่มหรือลดบทบาททางการเมืองลงบ้างในบางกรณีที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ เช่น เหตุการณ์ในอดีตที่ผ่านมาแล้ว เป็นต้น

2. จากปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในช่วงปี 2562-2566 ในขณะที่นายชวน หลีกภัย ดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภานั้น ส่วนใหญ่แล้วเกิดขึ้นจากการที่มีพรรคการเมืองในสภาที่มีอุดมการณ์และแนวความคิดทางการเมืองที่ต่างกันอย่างสุดขั้ว ทั้งจากกลุ่มอนุรักษนิยมและกลุ่มเสรีประชาธิปไตยหรือกลุ่มอื่น ๆ ทำให้การควบคุมให้การประชุมร่วมรัฐสภานั้นเป็นไปได้ด้วยความยากลำบากอย่างยิ่งการออกกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบันมากที่สุดนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะประมุขฝ่ายนิติบัญญัติ อาจจะต้องมีการผลักดันให้เกิดข้อบังคับที่ทันต่อเหตุการณ์และสามารถใช้กับปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อเป็นการเอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งประธานรัฐสภาและการประชุมรัฐสภาให้มีราบรื่น ทันต่อเหตุการณ์ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนชาวไทย

อภิปรายผล

1. บทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภา ในช่วงปี พ.ศ. 2562-2566 เป็นการแสดงบทบาทที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวบุคคลตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในฐานะประธานรัฐสภา โดยมีความเป็นผู้นำที่มีบารมี (Charismatic Leadership) เป็นที่ให้ความยอมรับนับถือของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือสมาชิกตามความคาดหวังที่มีต่อตัวผู้นำของตนเอง บทบาททางการเมืองเป็นพฤติกรรมหรือการแสดงออกของที่เป็นที่คาดหวังของสมาชิกในชุมชนหรือประชาชน ที่มีต่อตัวผู้นำหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคม เช่น หัวหน้าพรรคการเมือง นายกรัฐมนตรี นักปฎิวัติ ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกจากตัวผู้นำนั้นต้องมีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมใด ๆ หรือการดำเนินการเพื่อให้เกิดผลตามการตัดสินใจของผู้นำ ตามอำนาจหน้าที่ที่ได้มีการระบุไว้ (John and Cole, 1999) ทั้งแบบที่ชัดเจนและไม่ชัดเจน และการแสดงบทบาททาง

การเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภา ได้มีการแสดงบทบาทที่เป็นเอกลักษณ์ส่วนบุคคลทั้ง การแสดงบทบาทตามรัฐธรรมนูญ บทบาททางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในการประชุมร่วมรัฐสภา คือ นายชวน หลีกภัย มีวิธีการใช้คำพูดและการแสดงบทบาทต่าง ๆ เพื่อผลักดันหรือยุติประเด็นขัดแย้งในการประชุม ถือเป็นการแสดงบทบาททางการเมืองที่นายชวน หลีกภัย ได้แสดงออกอย่างเข้มแข็งในทุกครั้งที่มีการประชุมร่วมรัฐสภา โดยนายชวน หลีกภัย ได้พยายามการแสดงบทบาททางการเมืองให้เป็นไปในแนวทางของการยึดผลประโยชน์ส่วนรวมและประเทศชาติเป็นหลัก ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด มีการวางตัวเป็นกลางทางการเมือง ปฏิบัติต่อสมาชิกอย่างเท่าเทียม และสามารถควบคุมดูแลการประชุมให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี (Goodin and Klingemann, 1998)

2. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการแสดงบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภาในช่วงปี พ.ศ.2562-2566 นั้น ปัญหาข้อขัดแย้งส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการต่าง ๆ มาจากการที่พรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ที่แตกต่างกัน ตั้งข้อสังเกตและเกิดความขัดแย้งซึ่งกันและกัน ถึงแม้การประชุมจะสำเร็จลุล่วงไปได้ แต่ก็ยังไม่เกิดผลที่ตึงต๋อต่อประชาชน เพราะความขัดแย้งที่มีต่อกันนั้น มันมีมากและฝังรากลึกจนเกินไป หากไม่สามารถหาแนวทางปฏิบัติร่วมกันได้ก็คงยากต่อการพัฒนา ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ทศพร บุญลือ (2561) ที่ได้ทำการวิจัยบริบท เศรษฐกิจ สังคม การเมืองไทย ภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยการศึกษาพบว่า บริบทของเศรษฐกิจ สังคม การเมืองไทย ก่อนการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญ 2560 บริบทของสังคมไทยเกิดการเหลื่อมล้ำสูง รวยกระจุก จนกระจาย เศรษฐกิจจะล่อตัวทั้งด้านความสามารถในด้านการแข่งขันและการลงทุน หลังการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ 2560 ผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมืองไทยยังคงอยู่ในสภาพกับดักเช่นเดิม สังคมไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุ เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้สูง อัตราการว่างงาน ด้านเศรษฐกิจมีโอกาสเกิดวิกฤติเศรษฐกิจอีกครั้งเช่นเดียวกับปี 2540 ขณะเดียวกันเศรษฐกิจจะเป็นตัวกำหนดให้เกิดความขัดแย้งทางการเมือง จากความขัดแย้งของชนชั้นนำไทย 2 กลุ่ม ระหว่างกลุ่มพลังอนุรักษ์กับกลุ่มพลังประชาธิปไตยจะรุนแรงขึ้น หากทั้งสองกลุ่มไม่หันกลับมาประนีประนอมกัน และทำสัญญาประชาคมกันใหม่ เพื่อร่วมกันสถาปนาทางการเมืองขึ้นมาใหม่ โดยยึดหลักเสรีภาพและเสมอภาค ความยุติธรรมในสังคมไทยก็จะมีทางเกิดขึ้น แต่จะทำให้สังคมไทยกลับไปสู่สภาวะธรรมชาติของ ฮอบส์ (Hobbes, 1651) คือสังคมล้มเหลว

3. แนวทางที่เหมาะสมของการแก้ปัญหาและอุปสรรค ในการแสดงบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภาในช่วงปี พ.ศ.2562-2566 จะเห็นได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการแสดงบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ในฐานะประธานรัฐสภานั้นเกิดขึ้นแทบจะตลอดเวลาในการประชุมร่วมรัฐสภา แต่นายชวน หลีกภัย ได้แสดงบทบาทในฐานะประมุขฝ่ายนิติบัญญัติที่แสดงให้เห็นถึงการมีภาวะผู้นำอยู่เสมอ ทั้งการวินิจฉัย ตัดสินข้อขัดแย้งและการประนีประนอมอย่างเป็นธรรม การพยายามหาทางทำให้การประชุมลื่นไหลและจนเสร็จสิ้นการประชุม ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์อะไรก็ตามในการประชุมร่วมรัฐสภา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำของ Robbins (1994) ได้ให้ความหมายของผู้นำไว้ว่า ผู้นำ หมายถึง ผู้นำคือผู้ที่สามารถใช้อิทธิพลอยู่เหนือผู้อื่นและมีอำนาจในการบริหารจัดการได้ และผลักดันให้กิจกรรมต่าง ๆ ที่สมาชิกกระทำไปให้เกิดความความสำเร็จ โดยผู้นำจะต้องใช้ทักษะ ความรู้ความสามารถ ในการสร้างวิสัยทัศน์

ความคิดสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความกล้าในการตัดสินใจที่ท้าทาย รวมถึงการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น สามารถทำให้กลุ่มปฏิบัติงานเพื่อการบรรลุเป้าหมายได้ มีบทบาทสำคัญที่คอยให้ความช่วยเหลือสนับสนุนให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ Northouse (2018) กล่าวไว้ในหนังสือ Leadership: Theory and Practice ว่าผู้นำที่ดีควรมีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมั่นใจและสามารถคิดริเริ่มแนวทางใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองต่อความท้าทายที่เกิดขึ้นในหน้าที่ของตน โดยผู้นำต้องเป็นคนที่เป็นคนที่กล้าและรับผิดชอบในการคิด ทดลอง และริเริ่มวิธีทำงานใหม่ ๆ หรือสิ่งใหม่ ๆ ที่อยู่ในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเพื่อให้ทำงานได้ผลดีกว่าเดิม โดนนายชวน หลีกภัย ได้อนุโลมให้ใช้ข้อบังคับที่ประชุมร่วมรัฐสภาในการประชุมสมัยสามัญประจำปีครั้งที่ 1 วันพุธที่ 5 มิถุนายน พุทธศักราช 2562 ซึ่งยังไม่มี การร่างข้อบังคับขึ้นมาเพื่อใช้ในการประชุมครั้งนี้ และถือเป็นการประชุมครั้งแรกหลังจากการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2562 และยังมีกรณีวินิจฉัยอนุโลมให้มีการบังคับใช้ข้อบังคับการประชุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามที่ท่านสมาชิกเสนอ นายชวน หลีกภัยได้ใช้ทั้งความรู้ ความสามารถ ทักษะทั้งหมดที่มีในการแสดงบทบาทในฐานะประธานรัฐสภา กล้าตัดสินใจตามข้อบังคับและกฎหมาย รวมถึงมีการเสนอแนวคิดและวิธีการใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการลงมติในการประชุมร่วมรัฐสภาอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. เพิ่มช่วงเวลาในการวิจัยให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากนายชวน หลีกภัย เป็นนักการเมืองที่เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงอย่างกว้างขวาง การแสดงบทบาททางการเมืองของนายชวน หลีกภัย มีได้มีแค่เพียงในฐานะประธานรัฐสภา หากแต่ยังมีการแสดงบทบาททางการเมืองในส่วนอื่น ๆ ที่น่าสนใจอีกมาก ทั้งการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือการใช้สโลแกนทางการเมืองในการสื่อสารทางการเมืองของนายชวน หลีกภัย ที่เปรียบเสมือนสิ่งบ่งบอกความเป็นตัวตนของนายชวน หลีกภัย ได้เป็นอย่างดี รวมถึง การแสดงตนต่อสาธารณะชนทางสื่อ Social Media ที่น่าสนใจอีกมาก ที่สามารถหยิบยกมาเป็นประเด็นในการวิจัยในครั้งต่อไปได้เป็นอย่างดี
2. ในการวิจัยครั้งต่อไป อาจจะเพิ่มวิธีการวิจัยให้มีหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น การทำวิจัยเชิงปริมาณควบคู่ไปกับการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการเก็บข้อมูลเชิงสถิติและตัวเลขจากการแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนทั่วไป เนื่องจากในปัจจุบันนี้ การเข้ามาของสื่อ Social Media นั้นเป็นวิธีการเข้าถึงข่าวสารบ้านเมืองและการเมืองได้อย่างง่ายดาย การเก็บสถิติเชิงตัวเลขหรือการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มวัยรุ่นหนุ่มสาวยุคใหม่ที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยี อาจจะนำมาซึ่งข้อมูลในอีกหลาย ๆ ด้านที่เราไม่เคยคาดคิดว่าจะเกิดขึ้นก็เป็นได้ เนื่องจากเยาวชนและวัยรุ่นยุคใหม่นั้น เข้าถึงเทคโนโลยีได้อย่างง่ายดายจนกลายเป็นกิจวัตรประจำวันของตน ทำให้แนวคิด อุดมการณ์ทางการเมืองและข้อคิดเห็นที่มีต่อนักการเมืองอาวุโสหรือนักการเมืองรุ่นเก่านั้น อาจจะมีแนวคิดที่แปลกใหม่และน่าสนใจต่อการทำวิจัยอย่างยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

- ไทยโพสต์. (2562). ‘ชวน’นั่งประธานสภา ขั้วซ้อนขั้วเปิดเกมเดือด ‘จุเห่า’ฝั่งเพื่อไทยโผล่7ตัว ‘ปูชัย’ยกธงขาว
ค้นเมื่อ 11 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.thaipost.net/main/detail/36784>
- ทศพร บุญลือ. (2561). บริบท เศรษฐกิจ สังคม การเมืองไทย ภายใต้รัฐธรรมนูญ 2560. *วารสารบริหารธุรกิจ
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 1(3), 1-12.
- ธีราภรณ์ จุมรี. (2565). บทบาททางการเมืองของผู้นำฝ่ายทหารกับการก้าวเข้าสู่อำนาจทางการเมือง
กรณีศึกษานายกรัฐมนตรี พลเอก สุจินดา คราประยูร และ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา. *วารสาร
รัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ*, 5(4), 29-52.
- พระประเสริฐ เทชโก. (2564). ปรัชญาการเมืองยุคคลาสสิก. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(2),
367-369.
- พรณรัตน์ ดิษฐ์เจริญ. (2563). ระบบการเลือกตั้งแบบผสม. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา
การวิจัย และการวิจัย มหวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พีรต รุ่งณรงค์รักษ์. (2566). ความสำคัญของทักษะการตัดสินใจกับผู้นำ และ 5 เครื่องมือพร้อมวิธีที่จะช่วย
พัฒนา. ค้นเมื่อ 22 กันยายน 2567, จาก <https://techsauce.co/culture-transformation/importance-of-decision-making-for-leader>
- มติชนออนไลน์. (2561). การเมืองไทย ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ถึงปัจจุบัน. ค้นเมื่อ
6 สิงหาคม 2566, จาก https://www.matichon.co.th/article/news_1023165
- วรรณวิภาศ มานะโชติพงษ์. (2557). มองเหลือง-แดง ผ่านขั้วความคิดทางการเมือง. *วารสารเศรษฐศาสตร์
ธรรมศาสตร์*, 32(3), 31-68.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน. ค้นเมื่อ 22
กันยายน 2567, จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/more_news.php?offset=40&cid=63&filename=government
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (ม.ป.ป.). เอกสารประกอบนิทรรศการเรื่อง รัฐสภาไทย. ค้นเมื่อ 6
สิงหาคม 2566, จาก https://parliamentmuseum.go.th/document/thai_parliament.pdf
- สมชัย แสงภูมิ, กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์, และพระครูปลัด ฐิตพงษ์ ยโส. (2562). นักศึกษากับการเคลื่อนไหว
ทางการเมืองในวันครบรอบ 1 ปี การทำรัฐประหารของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา. *Veridian E-
Journal, Silpakorn University*, 12(1), 1092-1095.
- Barnard, C. I. (1938). *The functions of the executive*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Dahl, R. A. (1964). *Modern Political Analysis*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Dautmouth, U. (2024). *Decision-making process*. Retrieved September 22, 2024, from
<https://www.umassd.edu/fycm/decision-making/process/>
- Easton, D. (1953). *The Political System: An Inquiry into the State of Political Science*.
New York: Alfred A. Knopf.

- Goodin, R. E., & Klingemann, H. D. (Eds.). (1998). *A new handbook of political science*. New York: Oxford University Press.
- Hobbes, T. (1651). *Leviathan*. London: Andrew Crooke.
- John, P., & Cole, A. (1999). Political Leadership in the New Urban Governance: Britain and France Compared. *Local Government Studies*, 25, 98-115.
- Levinton, D. J. (1964). *Role, Personality and Social Structure*. New York: Macmillan.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2nd ed.). Sage Publications, Inc.
- Nahavandi, A. (2009). *The Art and Science of Leadership*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Northouse, P. G. (2018). *Leadership: Theory and Practice* (8th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Patton, M. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Methods*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Pennock, J. R & Smith, D. G. (1964). *Political science: an introduction*. New York: The Macmillan Company.
- Pfeffer, J. (1992). *Managing with power: Politics and influence in organizations*. Boston: Harvard Business School Press.
- Robbins, S. P. (1994). *Essentials of organizational Behavior*. (4th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, Inc.